

Dan 2: Automatizacija autorizacije plaćanja i kontrola riznice: Aktualne prakse i izgledi za daljnju digitalizaciju, uključujući primjenu umjetne inteligencije

Skupina 2.

Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Hrvatska, Severna Makedonija, Srbija, Turska, Uzbekistan

1. Aktualni opći postupak autorizacije i obrade plaćanja

	Hrvatska	BiH	S. Makedonija	Crna Gora	Srbija	Turska
Potpuno automatizirani koraci	<p>Proces je automatiziran. Jedan dio procesa odvija se u sustavima proračunskih korisnika, a posljednji dio u sustavu Riznice. Decentralizirani pristup. Zakon o e-računima i nabavi (2018.). Zakon o fiskalizaciji 1. siječnja 2026. – dobavljači porezne uprave moraju koristiti e-račune. Proračunski korisnici imaju pristup izravno ili putem web sučelja. Proračunske kontrole i rok dospijeca – nema središnjeg procesa kontrole od strane Riznice. Više nalikuje anglofonskom sustavu.</p>	<p>Takođe postoji anglofonski sistem sa budžetskom kontrolom u Ministarstvu finansija koji se odobrava mesečno po kategorijama rashoda. Nakon unosa plaćanja itd., proces je automatizovan. Takođe postoji datum dospeća i dospelplaćanja se automatski šalju ministru, a zatim banci.</p>	<p>Veb platforma e-obaveze uvedene 2013. godine. Izveštavanje je takođe automatizovano. Finansijski plan koji je mesečan je u sistemu i predstavlja strogu kontrolu nad trošenjem. Imaju prethodne budžetske kontrole</p>	<p>Direktni budžetski korisnici imaju pristup sistemu – indirektni budžetski korisnici pristupaju preko svoje matične direktne budžetske institucije. Budžetske kontrole su na snazi, a sve kontrole su decentralizovane, iako postoje ograničenja od 1/12 u pogledu izvršenja. Trezor osigurava da se plaćanja vrše na datum dospeća u roku od 10 dana od prijema fakture. Nadogradnja radi usklađivanja sa ISO2000/22 koji je usvojio Centralni trezor, a to je nadogradnja na brze formate za plaćanja.</p>	<p>Svi procesi su potpuno automatizovani – uključujući i za direktne i indirektno budžetske korisnike – svi nalozi prolaze kroz Spiri sistem i plaćaju se preko centralne banke. Čak i ako nisu u Spiri sistemu, plaćanja se i dalje mogu slati elektronski. Građani takođe mogu elektronski da plaćaju poreze i takse. Spiri sistemu se može pristupiti preko vladine mreže ili VPN-a, takođe imamo veoma visoke procedure sajber bezbednosti. Plaćanja se mogu vršiti u deviznom sistemu ili lokalnoj valuti.</p>	<p>Dokumente o rashodima pripremaju budžetski korisnici u sistemu, prosleđuju ih računovodstvenoj jedinici, a zatim se šalju u trezor na pregled. Ako je u skladu sa planovima gotovine, trezor ga odobrava. Računovodstvena jedinica izdaje vaučer za plaćanje koji se šalje na plaćanje. Dakle, postoji prethodna kontrola koju sprovodi trezor, ali ceo proces je u sistemu i elektronski je.</p>
Potpuno neautomatizirani koraci		<p>Korisnici budžeta i dalje ručno unose podatke, ali to je jedini deo koji nije automatizovan. Unose se varijacije platnog spiska u sistem zarada, ali svi koraci su automatizovani.</p>	<p>Podnošenje ručnih naloga za plaćanje od budžetskih korisnika koje su uneli regionalni trezori</p>	<p>Nalozi za plaćanje se unose ručno u svakoj potrošačkoj jedinici</p>		

2. Različiti postupci autorizacije/kontrola trezora

Razlika se zasniva na	Zemlje
različite vrste plaćanja (tj. isplate plaća, plaćanja fondovima za socijalno osiguranje, komunalna plaćanja itd.)	
različiti iznosi plaćanja (tj. plaćanja manjih iznosa u odnosu na plaćanja većih iznosa)	Za plaćanja u Makedoniji iznad ekvivalenta od 5.000 evra, obaveza mora biti podneta putem veb sistema – uneta u roku od 15 dana od potpisivanja ugovora. Srbija ima kontrolu nad tim kada plaćanja moraju biti u sistemu – ispod 100.000 dinara 1 dan ranije – veća od 100 dinara moraju se podneti pet dana unapred. Nakon unosa porudžbenica, one se objedinjuju u grupe od po 100, a zatim se šalju na plaćanje direktno Banci Srbije.
različiti izvori financiranja (tj. proračunska sredstva u odnosu na sredstva posebne namjene)	Turska ima standardne procese osim za posebna sredstva, vanbudžetske fondove i državna preduzeća – oni su van sistema. Oni funkcionišu nezavisnije i sami izvršavaju plaćanja (iako su sva sredstva konsolidovana u JRT.
različite svrhe rashoda (tj. opšti budžet, budžet vezan za bezbednost itd.)	
različite vrste klijenata trezora (tj. institucije središnje države u odnosu na institucije lokalne države, izvanproračunski fondovi, državna poduzeća)	
drugim faktorima	Hrvatska, Bosna i Crna Gora (ograničenja raspodele 1/12) nemaju centralnu kontrolu osim datuma dospeća i budžetskog ovlašćenja ili varijacija po vrsti plaćanja. Bosna - Otplate spoljnog duga se vrše zadržavanjem indirektnih poreza i njihovim korišćenjem za finansiranje duga – ovi indirektni porezi se zadržavaju u tu svrhu. Crna Gora – kapitalni budžeti moraju da uključuju unos informacija o ugovorima pre nego što se nastavi sa plaćanjem.

3. Koje procese kontrola trezora planirate automatizirati u budućnosti? (ukl. poslovnu inteligenciju i UI)

Hrvatska	BiH	S. Makedonija	Crna Gora	Srbija	Turska
<p>Uglavnom se usredotočiti na IPSAS (novi projekt s MMF-om). Automatsko prepoznavanje primatelja plaćanja u bankarskom sustavu kako bi se izbjegli netočni primatelji plaćanja. Također se provodi brzi proces plaćanja i razmatra se uključivanje u bankarski sustav.</p>	<p>Poslovna inteligencija već se koristi u nekim procesima kao što je dodavanje novih dobavljača, iako trenutno nema fokusa na umjetnu inteligenciju.</p>	<p>Novi IFMIS će imati potpunu automatizaciju procesa, a razmatraju i veštačku inteligenciju za obradu podataka</p>	<p>Nema konkretnih planova za veštačku inteligenciju, ali se nadogradnja FMIS verzije radi poboljšanja procesa plaćanja SAP će se direktno povezati sa sistemom Centralne banke</p>	<p>Započeto je pilotiranje upotrebe VI-e kako bi se eliminisali ponavljajući procesi. Također unapređujemo bezbednost pristupa za zaposlene iz regionalnih kancelarija – elektronski potpisi. Arhiviranje je takođe u velikoj meri automatizovano, eliminišući ručne greške – koristeći ključne reči za klasifikaciju arhiviranih zapisa. Planiranje pomoću VI-e za neke osnovne poslovne sisteme. Planiranje budžeta je takođe u planu za budućnost.</p>	<p>Opsežan rad sa veštačkom inteligencijom, kao što je pomenuto u prezentaciji u utorak. Planovi za dalje istraživanje efikasnosti u upravljanju javnim finansijama (PFM).</p>

4. Preuvjeti i izazovi/rizici daljnje automatizacije

- ❑ Hrvatska - Trenutni sistem je star 20 godina. Hrvatska će nadograditi sistem i možda će se okrenuti ka centralizovanijem modelu i tražiti integrisanije rešenje. Modernizacija računovodstvenog procesa.
- ❑ Razmatra se automatsko generisanje plaćanja u sadašnje radne dane. Razmatra se automatska agregacija plaćanja u bankarski sistem. Poravnanje RTGS-a, ali se želi biti direktan učesnik u bankarskom sistemu.
- ❑ Bosna – prelazak na programsko budžetiranje, poboljšano izveštavanje.
- ❑ Severna Makedonija – novi IFMIS sistem – automatizacija svih procesa u novom sistemu.
- ❑ Crna Gora – kreiraće bazu podataka dobavljača, uključujući žiro račune, kako bi se izbegli ručni unos i greške. Takođe planira prelazak na novu verziju FMIS-a (SAP) koja će poboljšati procese plaćanja.
- ❑ Srbija planira da koristi veštačku inteligenciju za dalju automatizaciju, integraciju i praćenje plaćanja i projekata.
- ❑ Ljudska kontrola se ne sme izgubiti, iako možemo koristiti procese pregleda zasnovane na riziku kako bismo poboljšali efikasnost.

5. Koja su ograničenja automatizacije?

- ❑ Koje postupke autorizacije i obrade plaćanja NE planirate automatizirati u doglednoj budućnosti? Zašto?
- ❑ Složeno pitanje – potrebno je da automatizujemo sve procese kako bismo podržali budžetske organizacije – pristup usmeren ka klijentu kako bismo ga učinili efikasnijim.
- ❑ Želimo da istražimo potencijal poslovne inteligencije/veštačke inteligencije bez preuzimanja rizika. Želimo da koristimo veštačku inteligenciju kao alat za poboljšanje našeg rada.
- ❑ Ključno je imati stručno osoblje za implementaciju veštačke inteligencije i korišćenje rezultata.